

Vilhelm Storm

(Kort biografi på Høgtidsdagen 26de februar 1945 den Carl Dons)

Videnskapsselskapet har villet hedre sin gamle socius VILHELM STORM ved å prege hans portrett på årets minnetong på høgtidsdagen i 1945.

STORM var først og fremst zoolog, men hadde ellers mange interesser. Han arbeidet ved Videnskapsselskapets Museum i bortimot 60 år, derav de første 36 årene som eneste naturvitenskapsmann.

Han utførte et utrolig stort arbeid og har betydd mer enn vi kanskje forstår å verdsette i våre dager med alle de forskjellige hjelpemidler og lettelser som vi tar som en selvfølge — selv om forholdene for mange forskere også i vårt århundre kanskje kan by på mangt som fremtidige kronikører vil betegne som primitive.

STORM må helt fra sin tidlige ungdom ha følt seg uimotståelig draget til naturvitenskapen, slik at det neppe noen gang har falt ham inn å tvile på hvilken livsvei han skulle slå inn på. Og han har sikkert aldri angret på at han slo inn på en vei som bød på så meget strev og forskjellige slags vanskeligheter. Likevel har denne veien stadig fylt hans sinn og hans liv. Zoologien tilfredsstilte hans store hunger etter å bli på egen hånd i naturens store billedbok, der han ofte selv fikk sette teksten til — ofte uten å ha andre enn seg selv å spørre til råds. Men han hadde den tilfredsstillelse at arbeidsfeltet var rikt, og at forståelsen for museet stadig vokste. Han passet da også godt til sitt arbeid.

Og i folks bevissthet ble han så å si etterhånden inkorporert i samlingen — museet var STORM og omvendt. Han fikk da også den hedrende betegnelse «Fugle-Storm».

Skjønt STORM ikke skrev svært meget og aldri lange avhandlinger, meddelt han iblant i byens aviser et og annet som han syntes publikum burde få vite. Han forsto nemlig, at en museumsmann ikke burde stenge seg inne i sitt studerkammer, men også virke som oppdrager, slik at folk kunne få øye på det som var vakkert i naturen. Han ville også gi folk forståelse av at vi heller ikke skulle ødelegge den natur vi selv bodde i.

Han forfektet derfor også det prinsipp som omsider har fått sitt utslag i det vi nå kaller for naturfredning. —

18 år gammel var STORM da han kom inn på det studium som skulle gjøre ham til så å si GUNNERUS' første arvtaker her i byen. Han fikk nemlig da et stipendium fra vårt selskap, som satte ham i stand til å studere i 2 år i Oslo. Han var bare godt og vel 20 år da han 11te januar 1856 ble ansatt som konservator og preparant ved museet. Han fikk en lang tjenstetid foran seg, og det er på sin plass at han minnes som den trofaste vitenskapens tjener og som den foregangsmann han i grunnen har vært for oss.

Når vi ser tilbake på hans litterære produksjon, må vi legge merke til at hans første trykte arbeid var av botanisk art, nemlig om Trondhjems flora. Det var det første forsøk på en lokal flora her nord — og det gikk over 50 år før nestemann ga seg i kast med en Trøndelagsflora (John Sundfær, 1923).

At STORM først ga seg i kast med denne oppgaven og ikke med en gang publiserte noe om sine zoologiske undersøkelser, kom ganske sikkert av at STORM for det første ikke hadde noe vanskelig for å orientere seg i floraen, fordi det på selt og vis var mer tilgjengelig stoff. Dertil kom at han ikke ville slippe fra seg noe før det var gjennomstudert. STORM var nemlig en både kritisk og selvkritisk forsker. Når STORM satte sin etikett på en ting, var det ikke før han var overbevist om at det var et riktig resultat han var kommet til. Beskrev han nye arter, var det sikkert også etter en nøktern granskning av de verker som sto til disposisjon for ham. Men det var dessverre ikke alltid at han hadde adgang til å studere all den litteratur som handlet om de grupper han hadde gitt seg i kast med — og hans interesser var mange. Like fra guttedagene hadde han vært interessert i blomster, slik at botanikken var han i virkeligheten tidlig fortrolig med, mens zoologien måtte han faktisk pløye seg igjennom ved egen induksjon og manuduksjon.

Kjærligheten til plantene fulgte ham hele livet og bidrog sannsynligvis til å skape harmoni i hans oppfatning av alt levende. Og her i byen arrangerte han også ofte botaniserturer kombinert med zoologiske ekskursjoner, som visstnok mange tok del i og var ham takknemlige for.

På denne måten utviklet der seg også en stor interesse for vårlivets årlige oppvåkning fra vinterdvalen, slik at han så å si utarbeidet en biologisk vårkalender for vårens komme og utvikling i Trondheim. Han skrev da også en del fænologiske artikler, idet han stadig gjorde notater om blomstenes og trekk-

fuglenes inntog på årets faste scene. Eiendommelig er det da også, at det siste arbeid han sendte i trykken, var et slikt resumé over vårens komme — en biologisk arbeids-kalender kunne vi kalle det.

Men dette var likevel ikke annet enn streiftog i småstunder utenfor den egentlige arbeidstiden. Det sentrale i STORM's liv var zoologien, og han var hellig grepet av sin lyst til å utforske sin landsdels fauna. Han kjente sin begrensning og holdt seg derfor til Trøndelag, liksom han hele tiden holdt på at dette museet ikke burde prøve å hamle opp med de store museene — unntagen nettopp på de spesifikt trøndske feltene. Han trakk altså opp grunnrissene for det sentrale i våre forskninger.

Men på den måten kom han til å legge på seg selv et kjempearbeid, som ingen enkelt mann kan greie uten hjelp.

Det ble derfor først og fremst de dyregruppene som så å si bød seg fram med størst prakt eller med størst artsrikdom, som ble hele hans studium.

Og som de fleste av datidens biologer måtte han altså bli polyhistor. Det kunne gå an i gamle dager, da litteraturen enda ikke hadde vokst i vei over alle vidder slik som i dag. Nå krever tiden mer og mer at en får nøye seg med færre felter om en skal kunne beholde oversikten. Men det vil alltid bli forlangt av publikum at en museumsmann skal kunne gi svar på de utroligste spørsmål.

Selv en museumsmann i våre dager må da i virkeligheten bli atskillig av en polyhistor, og begrepet autodidakt inkluderer flere enn STORM.

Da vår gamle socius gikk til dette arbeid, var han altså ganske alene med de mange og svære oppgavene. De gamle samlingsene som hadde sitt utspring fra Gunnerus' dager, krevde forbedringer og utvidelser. Det ble derfor STORM's hovedoppgave å skape et virkelig museum, slik som byen og selskapet kunne bli tilfreds med.

Han gikk med liv og lyst til oppgaven — han var vitenskapsmannen og samtidig sin egen preparant og håndlanger — han var *omnis omnium rerum*.

Men publikum forlanger først og fremst morsomme samlinger, som det kan være artig å besøke, store pattedyr og spraglede fugler, som tillater sansen for det aparte og fargeglade ved livsformene. En måtte altså også ha en eksotisk samling, som kan tilfredsstille en slik trang — ikke minst av hensyn til skolebarna. STORM la også i vei med den del av samleroppgaven, samtidig som han drev på med sine undersøkelser av sitt virkelige virke-

område. Han hadde bl. a. i 1886 og 87 gleden av å innregistrere de første eksemplarene av 2 sjeldne, arktiske fugler, i Norges fauna, nemlig tundramåsen, *Xenia Sabini* og rustanden, *Anas ferruginea*.

Fra midten av 70-årene kan vi i selskapets årsberetninger merke at han var kommet godt i vei med å undersøke dyrelivet i Trondheimsfjorden, for han begynte å publisere sine funn. Foruten om fugl og fisk skrev han også om lavere dyr som bløtdyr, pigghuder, krepsdyr, koralldyr og ormer — altså med engang temmelig allsidig. Det var resultater av et samlersarbeid som krevde tid og innsikt å bearbeide. Men dermed var det også gitt at sjødyrene var kommet til å få en stor plass hos ham — han drev altså sjøen og foretok skrapninger.

Den tiden — fra 70-årene og utover — var jo også på mange måter en stor og rik tid for den marine zoologien — den gang bl. a. de 2 Sars'ene lyste på vår vitenskaps himmel — det var også da de store hav-ekspedisjonene tok til. De perspektiver som på denne måten åpnet seg for de store institusjonene, gjorde også at de lokale medarbeiderne i vitenskapens hage ble med i kappløpet om å fange nyhetsstoff.

STORM arvet bl. a. en skrape fra eventyrsamleren ASBJØRNSSEN's zoologiske periode — den fant han på et loft på Katedralskolen — og etterhvert forbedret han sitt utstyr, slik at han kunne gå til mer planmessige angrep både på de harde korallbakkene og på de blaute leirslettene i fjorden.

Det er i grunnen helt treffende sagt av NORDGÅRD, da han i sin minnetale over STORM i 1913 uttalte at det egentlig er STORM som har oppdaget Trondheimsfjordens dyreverden og bevist at denne fjorden er en av Norges merkeligste fjorder — jeg tror vi kan legge til at fjorden vår i virkeligheten er den merkeligste av alle Europas fjorder!

Slik som arbeidet grodde for den unge og energiske Trondheims-zoologen var det opplagt at han måtte søke å utvide museets ramme og bringe en ny tid inn i det gamle, ærverdige vitenskapens tempel, som på mange måter hadde befunnet seg i stillstand og derfor ble et altfor lettkjøpt bytte for kritikere, slik at det kom til å figurere som en av karikaturene i Welhavens pessimistiske syn, «Norges Dæmring», der han som bekjent sammenlignet vårt selskap med en gammel, melketør kol!

På en måte ble det altså STORM's fortjeneste at dette karikaturbillede ble gjort til skamme. STORM kom også til å bidra direkte til at selskapets statutter ble fornyet, og at selskapet beintfram gjennomgikk en foryngelsesprosess!

STORM var en flittig mann — meningsløst flittig — han hadde faktisk aldri tid til å slite seg løs fra sitt yrke — hverdag som helg var han på museet når han ikke var ute for å samle. En gang ble han nødt til å ta seg fri — men bare én gang — det var da han i 1890 tok en tur til Stockholm, Kjøbenhavn, Hamburg og Berlin for å studere innredningen — museumsteknikk som vi kaller det — av de zoologiske museene der, en reise som sannsynligvis var av betydning både for ham selv og for hans museum. —

Så vendte STORM tilbake full av nye erfaringer og med nye forslag til forbedringer, samtidig som han også tok fatt igjen på undersøkelsene i fjorden.

Det kan derfor ved en slik anledning være på sin plass å nevne litt om STORM's undersøkelsesområde og undersøkelsesresultater.

Blant de mange interessante skrapestedene i fjorden — STORM har selv også nevnt en del om dem i sine publikasjoner — kan vi særlig feste os ved Brettingsnes ved Hasselvika, Røberg i Stadsbygd og Skarnsundet ved innløpet til Beitstadfjorden, hvor der overalt florerer et rikt og interessant dyreselskap — bare for å nevne noen få av de mange stasjonene han hadde.

Særlig var Røberg — det er blitt fjordens klassiske lokalitet — en gullgrube å øse av. Det er selvsagt ikke slik at en får skrapen full av gull og gylne saker i hvert kast. STORM har selv — i all beskjedenhet — omtalt at han har hatt hundrevis av sekker av steinkoraller med tilbehør til undersøkelse fra denne lokaliteten. STORM har iallfall uten tvil vært flittigere enn noen av oss andre som senere har herjet i hans korallhage. Han har iallfall ofret meget tid på å ransake korallbergene innhold. Men han fant også mange nye og sjeldne dyreformer — selv om vi senere også har høstet en del nytt. Sjeldne dyreformer bør en jo heller ikke finne for ofte. Likevel beskrev han ikke så svært mange nye arter fra korallbergene, for han var som nevnt forsiktig og kritisk og falt sikkert ikke for fristelser som mange andre ville ha gjort det i hans casus. Et sted har han f. eks. antydnet at en liten sjørose, en *Edwardsia*, var en ny art. Senere er også en ny *Edwardsia* beskrevet etter materiale her fra fjorden, kanskje var det den samme som STORM hadde lagt merke til først? Et par skjellrygger — små børsteormer — har STORM også beskrevet, som fremdeles bærer de navnene som han satte på dem — *Harmothoe ocularum*, *H. violacea* og *Eupolynoe paradoxa*.

Blant børsteormene bør også nevnes en stor og praktfull orm

— opp til 3 dm lang — som han har oppkalt til ære for Gunnerus — *Leodice gunneri* — en konstant leieboer i korallrevene.

Det har imidlertid senere synt seg, at arten allerede tidligere var beskrevet og omtalt av LINNÉ, som kalte den *norvegica*, Dette blir altså det gjeldende artsnavn.

Den som selv har drevet sjøen på lignende vis som STORM, vil også forstå de vanskeligheter han har hatt å kjempe med, men også fatte hans arbeidsgleder. Han slrevde med sin besværlige skrapeteknikk — det var å bruke årer og seil overalt hvor han pløyde det submarine zoologiske åkerlandet — fra Kråkvågfjordens skaller utenfor Ørlandet og helt inn til Verrasundet i Beitstadfjorden. At han har vært godt orientert på sitt felt, det syner bl. a. det store oversiktskartet som han ved århundreskiftet utarbeidet i anledning starten av Trondhjems Biologiske Stasjon — et kart som ikke kunne blitt til uten et overblikk over havbotnen som han personlig hadde tilkjempet seg — et kart som også betegner avslutningen av hans skrapervirksomhet — et kart som fremdeles er det eneste oversiktskart over fjordens fauna-regioner — et kart som godt kan betegnes som STORM's testament til sine fremtidige kolleger! Han kom også på denne måte til å yte en høyst verdifull innsats ved forberedelsene til anlegget av «Biologen» — som denne museets datterinstitusjon populært kalles — et arbeid som han sammen med de andre medlemmene av arbeidskomitéen, og da først og fremst ingeniør, senere fiskeriintendant L. SCHMIDTNIELSEN, brakte i havn ved århundreskiftet.

På denne tid var STORM rykt opp i årene, og det kan ikke være så merkelig at en eldre herre — han hadde da passert de 60, en alder som den gang fortonte seg en del annerledes enn i våre dager — at han da syntes han hadde fått nok av det strevsomme slitet med båt og foretrakk å stille videre med landjordens kryp, insekter, edderkopper og andre leddyr.

Det at STORM ofte hadde for vane bare å la fiskerne ro skrapen ut og så bringe fangsten i land, slik at han sjøl satt på tørt land og sorterte materialet — det ble av uforstående lagt ut som at STORM var redd for å ferdes i båt. Å nei, en mann som hadde brukt båt og skrape så lenge, har sikkert ikke vært sjøredd, men det var ikke praktisk å sitte med sorteringen i båten — det var jo ikke noe forskningsfartøy han hadde til disposisjon.

Fra disse skrape-ekspedisjonene har han som nevnt funnet flere nye dyreformer, f. eks. en kjempemessig slangestjerne *Aphioscolex spinosus* — den er nå henført til en annen slekt,

Ophiophrixus, men artsnavnet er fremdeles STORM's. Den er senere funnet også andre steder — helt nedover til Afrikas nordvestkyst. En annen merkelig echinoderm, kjempesjøkjeksen, nå *Peltaster nidarosiensis*, beskrev STORM også fra korallbakkene ved Røberg, der en kanskje bare hvert jubelår kan være så heldig å få den i skrapesekken, en art som bare er funnet et par steder hos oss, foruten her også i Hardangerfjorden — vi har med «Gunnerus» bare funnet den en gang, nemlig ved foten av korallbakkene ved Røberg.

STORM beskrev også en annen sjøstjerne, en solstjerne som han kalte *Solaster echinatus*. Senere forskere har strøket den som selvstendig art, idet de oppfatter den som synonym til den alminnelige solstjernen *S. papposus*. STORM's eksemplar var delvis ramponert, slik at ikke de mest karakteristiske delene (kjevepartiet) kunne rekonstrueres. Men en så skarp iaktaker som STORM har sikkert vært oppmerksom på at det var en karakteristisk forskjell til stede — ellers ville han neppe ha betegnet den som ny. Det er et forhold som fremtidige forskere får være oppmerksomme på, for fjorden har sannsynligvis enda ikke fått ført sitt sjøstjernekartotek til en endelig avslutning.

Det viser et par sjøstjerner — tilmed ganske store — som er beskrevet i de senere årene, deriblant en som jeg har kalt *Pseudoporania Stormi*. Jeg fant i 1923 det første eksemplaret, og da den hadde en viss likhet med en ellers alminnelig sjøstjerne, pulestjernen *Porania pulvillus*, ga jeg meg til å undersøke hva vi hadde av denne arten i samlingene. Jeg støtte da på et stort eksemplar bortgjemt i et skap som av STORM var etikettert «Brettingsnes 1859, Porania pulvillus var.?» STORM hadde altså lagt merke til at det var noe aparte ved dette eksemplaret, men hadde ikke kunnet ta nærmere standpunkt til det. I 1933 fant jeg eksemplar nr 3 oppe på korallrevet ved Steinavær i Andfjorden. Disse 3 eksemplarene dokumenterte ved røntgenfotografier at de representerte en helt ny sjøstjerneslekt.

Det er en god gammel skikk å oppkalle nye arter etter den som har skaffet materialet. Jeg benevnte den derfor etter STORM som den første som hadde hatt befatning med den.

STORM er også ved et par andre anledninger blitt oppkalt, mens han enda levde og kunne glede seg over å bli hedret. Således har NORDGÅRD oppkalt et mosdyr etter ham, *Schizoporella Stormi*, men denne arten er dessverre senere blitt degradert til et synonym.

Her kan jeg også omtale en liten, mer humoristisk episode i anledning av en annen oppkalling. Det var et lite insekt, som

var oppkalt etter STORM, og dette var blitt omtalt her i byen. En dag da STORM møtte apoteker Brun på gaten, gratulerte Brun ham med hendelsen. «Isj, det var jo bare en lus!» svarte STORM halvt spøkefull, halvt ergerlig — han syntes rimeligvis at insektet kunne ha vært litt større.

Under sine stadige inspeksjonsturer for å se hva der kom til torgs av fisk i Ravnkloa, kom STORM i 1880 over en eiendommelig skate som var mørk også på buken — svartskate kaller vi den nå. Det var den gang en ukjent art, men for sikkerhets skyld sendte han den til professor COLLETT i Christiania, som også beskrev den. Han kalte den for *Raja nidrosiensis* — jeg kan ikke fri meg for den tanken at dette hadde vært en art av såpass dimensjoner at det hadde passet bedre å feste STORM's navn til den.

I denne forbindelse kan det også være på sin plass å nevne at STORM også interesserte seg for den mer praktiske siden av sin vitenskap, f. eks. spørsmålet om sjødyr som kunne være til nytte i en husmors daglige laboratorium. Han skrev således noen avisartikler om spiselig og «uspiselig» fisk, hvor han lot folk få høre at vi i grunnen var for konservative når vi bare holdt oss til de fiskeartene som vi hadde vennet oss til å betrakte som de eneste vi kunne ha matnytte av. Han omtalte bl. a. støren som matfisk. Likeså nevnte han skate — som jo også spises andre steder i verden — idet han anbefalte at en skar vekk det som gir oss usmakelige ideassosiasjoner. Han sammenlignet den med kveite og anbefalte at den skulle serveres som den. Merkelig nok nevnte han ikke steinbit, så den var formodentlig allerede den gang anerkjent som matfisk. Derimot omtalte han piggvarr — den er sjelden her i fjorden — makrell og marul, også kalt «malur». Han fortalte også at den lille torskefiske som her i fjorden benevnes «blågunnar», heller ikke var så slett som sitt rykte. Om hans anvisninger har hatt noen innflytelse på trøndernes middags-spisesedler, er derimot kanskje mindre sannsynlig. Det skal jo i grunnen meget til å endre nedarvete og inngrodde mat-skikker.

STORM forsøkte også enkelte lavere sjødyr som han mente kunne være brukbare som mat. Sannsynligvis kjente han til at f. eks. blåskjell var en god spise, for han anvendte leilighetsvis også den store flotte muslingen *Pecten-islandicus*, som han skrapte opp i sundet ved Tautra — den kunne beintfram konkurrere med østers.

At han også har nyttet fjordens største og flotteste musling *Lima excavata*, korallbergenes praktmusling, anser jeg for sann-

synlig, for den kan både spises rå og smaker da nærmest som reker, og den er enda bedre griljert og stekt. Men det er kost som bare er forbeholdt zoologer som driver korallundersøkelser — den kan aldri komme i handelen.

STORM prøvde også eggstøkkene hos de store sjøpinnsvinene *Echinus esculentus* som er delikatess nede i Middelhavet. Formodentlig har beretninger om Stillehavets spiselige sjøpølser fått ham til å forsøke vår alminnelige brunpølse, *Cucumaria frondosa*, men den var seig og nærmest uspiselig, så dens muskulatur var av mer teoretisk art enn våre maver setter pris på. Et annet av STORM's eksperimenter kan også omtales, da det viser hvor lite konservativ han var i matveien: Han forsøkte nemlig en dag å tilberede maneter til en rett. Han spiste det selv — men av den kosten ble han syk!

Når vi omtaler STORM's undersøkelser fra fjorden vår, er det likevel ikke bare de sjeldne artene som fanger interesse, men også ganske alminnelige opplysninger om ordinære arter, særlig fordi en fjords fauna aldri kan sies å være konstant, men stadig byr på endringer av forskjellig art. Vi har f. eks. arter som opprinnelig er arktiske, således som den nys nevnte *Pecten islandicus*, som var ganske alminnelig i STORM's tid, men som det nå er en sjeldenhet å få et utvokst eksemplar av, m. a. o. en art som det ser ut til holder på å dø ut her i fjorden, hvor den er å betegne som en relict fra en kjøligere tid.

En annen pigghud, en blå og rød sjøstjerne med store, kjegleformete pigger, *Arterias glacialis* — som forresten tross sitt arktiske navn er en sydlig dyreform — var av STORM betegnet som alminnelig her i fjorden, denne arten har vi ikke mer funnet i fjorden. Derimot har jeg i de senere årene leilighetsvis truffet på den på Sunnmøre og et par steder i Trøndelags ytre skjærgård, hvor den muligens altså holder på å flytte inn i faunaen igjen.

Jeg kan også nevne en annen pigghud, en liten blåaktig kråkebolle, *Psammechinus miliaris*, som ligner svært den alminnelige fjærekråkebollen. Den omtales av STORM her fra fjorden, men den har senere vært forsvunnet — helt til den for noen få år siden igjen er begynt å vise seg her oppe. Om STORM virkelig har funnet den her, kan dessverre ikke mer kontrolleres, da dette materialet har vært utlånt og senere er gått tapt. JAMES GRIEG mente at her forelå en forveksling, men jeg synes ikke det er sannsynlig at så kan ha vært tilfelle, da det ikke er særlig vanskelig å konstatere forskjellen med en alminnelig lupe. —

Da STORM ga opp sjøen, fortsatte han å arbeide med land-

dyr, særlig fluer og edderkopper. Han beskrev f. eks. enkelte nye fluearter, som imidlertid senere har vist seg å være beskrevet tidligere. Også enkelte feilbestemmelser har han kommet til å gjøre, noe som sannsynligvis må tilskrives utilstrekkelig litteratur. Disse dyregruppene er ellers vanskelige nok selv for spesialister.

Her kan det derfor være på sin plass å minne om noen gyldne ord som en gammel svensk professor engang uttalte i anledning en forsker som hadde gjort noen lignende feiltakelser som enkelte er tilbøyelige til å gjøre for stort nummer av. Han sa ganske lakonisk: «Den som inte gör något misstag, han gjør heller inte något tag!».

Dette kan også passe på STORM. Han har gjort mange tak og tiltak her i byen. Takk og ære fortjener han for disse og for sitt lysende eksempel!

VILHELM STORM var født i Arendal 28de september 1835 og fikk i dåpen navnene VILHELM FERDINAND JOHAN. Men han kom aldri til å bruke annet enn det første.

Hans far var teologen FREDRIK ELIAS STORM, som den gang var lærer i Arendal, men som i 1837 ble hospitalsprest i Trondhjem, hvor han senere ble forflyttet til Vår Frue kirke. Presten Storm var 2 ganger gift, første gang med en datter av brigadelæge Rønne i Kristiansand. — De hadde 8 barn, hvorav Vilhelm var nr 3. Vilhelms mor døde i en difteri-epidemi i Trondhjem i 1847. Presten giftet seg for annen gang med en datter av apoteker Krüger i Odense. De hadde 4 barn.

Vilhelm ble konfirmert i 1852 og allerede i 1853 kom han som før nevnt til å studere nautrfag i hovedstaden,

V Storm

hvor han studerte hos professorene Esmark og Rasch og kom også sammen med Siebke og Boeck — datidens zoologer som sannsynligvis også tok seg godt av den unge, lovende zoolog.

STORM ble 11te januar 1856 ansatt som konservator og preparant ved Videnskapselskapet, som til å begynne med holdt til på Katedralskolen til museet fikk eget hus i 1868. Etter hvert fulgte så utvidelser og nybygg med stadig arbeid. Men til slutt fikk han en del avlastning. I 1870 fikk museet nemlig egen bestyrer for oldsaksamlingen, i 1875 utskiltes myntsamlingen og i 1878 også den mineralogiske samlingen med særskilte bestyrere. I 1875 hadde STORM omsider fått egen preparant, som samtidig var vaktmester helt til 1903. I 1892 ble Foslie ansatt som selskapets botaniker, som saantidig — mirabile dictu — fungerte som bestyrer for pattedyrsamlingen. I 1902 ble dr Swenander utnevnt som bestyrer av fuglesamlingen. Han etterfulgtes av Nordgård i 1906, og etter Foslies død ble Dr Hj. Broch i 1910 utnevnt til konservator, idet altså midlertidig en zoolog kom til å etterfølge en botaniker.

Ved de store ombygninger og ominnredningen ble altså STORM lettet atskillig i sitt arbeid, men han fortsatte som bestyrer av krypdyr-, padde-, fisk- og evertebratsamlingene helt til sin død.

Det har sikkert mangen gang vært sårt for STORM at han på denne måten stadig måtte overlate mange av de samlingene han selv hadde arbeidet med, og som han stadig hadde gjort så fyldige som mulig for publikum, men dels var han jo rykt litt opp i årene, og dels var det også ganske umulig for en enkelt mann å ta seg av alle samlingene.

Men skjønt han hadde nok å stille med, kunne han aldri riktig slippe dem løs fra sine tanker og fulgte forandringene og utvidelsene med interessert oppmerksomhet. Somme tider syntes han visstnok at det var for flott — sparsommelig og nesten spartansk som han alltid hadde vært når det gjaldt å bruke penger. Jeg kan således nevne en liten episode, som illustrerer forholdet: Dr. SWENANDER holdt på å montere et av de store fugleffjellene, som STORM syntes krevde for mange penger. Da han passerte under sin lille visitt for å se hvordan de nye utstillingene utviklet seg, sa han plutselig nokså sarkastisk, for elskverdig som han var, kunne han godt la falle en spydig bemerkning, krydret med attisk salt: «Burde der ikke også være et vannfall nedover fjellet her?» Men Swenander ble ham ikke svar skyldig: «Jo-o», — sa han — «om konservatoren vill sætta sig på toppen och reglera vattentilgången?» STORM markerte bare med et grynt at spøken ikke burde utdypes videre. Dette

med å lage biologiske grupper og prøve på å etterligne naturen inne i hus forekom sikkert ikke STORM å være naturlig — han mente at naturen skulle man ut i naturen for å se — samlingene var til for å vise hvordan artene egentlig skulle distingveres, og derfor trengtes ikke slike kostbare kulisser. Den tid som han engang hadde søkt å distansere, hadde nå innhentet ham selv. —

STORM var medlem av Videnskabselskapet i Christiania og æresmedlem av det herværende selskap. Han var medlem av Naturhistorisk Forening i København og av Entomologiska Föreningen i Stockholm. I 1900 ble han utnevnt til ridder av St. Olavs Orden. Her i byen er Vilhelm Storms gate oppkalt etter ham. —

Jeg kan ikke slutte denne oversikten uten å sitere enkelte avsnitt av den minnelalen som NORDGÅRD — vår felles kollega og venn — holdt på et foredragsmøte i Katedralskolens festsal 10 oktober 1913:

«STORM hadde en usedvanlig iakttagelsesevne, en omfattende og hurtig virkende hukommelse og en skarpslepen intelligens, men han var ikke i nogen utpræget grad utstyret med konstruktiv fantasi og kombinasjonsevne. Med sin klare tankes søkelys kunde han med lethet overskue de felter, som lot sig belyse, og med sin vaakne kritiske sans var han ikke videre utsat for at snuble i tilfeldigheter, men han hadde neppe de evner, som skal til for at være stifter i det tussmørke, som ruger over periferien av vor viden. Man kan vel ogsaa si, at opgaven var ulike vanskeligere for STORM end for GUNNERUS. STORM maatte arbeide først som præparant og senere som konservator, ikke støttet av nogen anden autoritet end den, han efterhaanden fik oparbeidet ved sin personlige dyktighet. Et væsentlig moment til opretholdelse av arbeidshumøret i vanskelige tider var visse- lig hans dype skjønhetsglæde over naturen. Der var i hans sind et kunstnerisk drag som vistnok ikke har faat noget utslag i hans videnskapelige produksjon, men som utvilsomt var av ikke ringe betydning for hans personlige livslykke. Den glæde han la for dagen over naturens frembringelser, var ikke bare den iagttagende naturforskere, det var et skjønhetsselskende gemyts lykkelige hengivelse under beskuelsen av naturens herligheter.

Vid og humor var væsentlige sider ved hans personlighet, og disse ypperlige gaver utmyntet han i leilighetsdigte, deviser og epigrammer. Her skal kun anføres et eneste eksempel. Da professor Ossian Sars var 70 aar, sendte STORM ham følgende telegram:

«Til Dem med mange skjønnne poder,
decapoder, amphipoder,
copepoders myriader,
hvortil De har været fader,
kommer tak og ønsker flyvende
nu idag, april den tyvende.
Her er mine ønskers form
venskabeligst, ærbødigst

Storm».

I et takkebrev meddelte Sars at dette var det morsomste av alle telegrammer han fikk . . . STORMS utseende var heller ikke av dagligdags art. Hans hode var slik at det egnet sig fortræffelig til at hugges i sten med en bispehue over det lange haaret til pryde for en gotisk kirke . . . Videnskapsselskapet og denne by har grund til at minnes VILHELM STORM, minnes ham som organisatoren av de zoologiske samlinger, og som den der først har paavist de rike forekomster av dyr her i fjorden. Det vil vel særlig bli som opdageren og beskriveren av Trondhjemsfjordens eiendommelige dyreliv at konservator VILHELM STORM vil leve i minnet frem gjennem tidene».

Professor HJALMAR BROCH — som også i mange år arbeidet sammen med STORM har i et brev til meg levert følgende karakteristikk:

«Når en skal dømme om STORM, må en først og fremst merke seg forutsetningene for hans virksomhet. Hele hans utdannelse var mangelfull, studiene hans (som ikke engang var basert på regulær høyere skoleutdannelse, kfr. Nordgårds biografi) var mest rettet mot preparantens yrke i hans tid og vi må nærmest kjennetegne den som en utdannelse til høyere vitenskapelig preparant.

Etter sin tids forutsetninger gjorde STORM meget godt museumsarbeid. Den stringente etiketteringen med dens detaljerte opplysninger hører en nyere tid til og pieteten overfor gamle etiketter også. Men STORM var her vel så pietetsfull som mange seinere museumsfolk og vitenskapsdyrkere. Og han var merkverdig elastisk i sine kraftigere år og fulgte da med i utviklingen, mens han i seinere år stillet seg skeptisk og tildels avvisende overfor de biologiske retningene som i vår tid meget kjennetegner moderne naturhistoriske museer og gir dem et livfullere preg med sine grupper og interiører fra dyras liv og livssamfunn. Men i mange høve ellers kan vi si at STORM i sin tid sto helt på høyden, og de samlingene, han greidde med, har hevdet sin plass som vitenskapelig grunnlag og til dels også som utstillingsmateriale.

Interessen for fuglene var stor hos STORM — «Fuglestorm» som han ofte ble nemnt populært — og han har i yngre år vært en meget god fuglekjenner. Men han kom nokså tidlig bort fra det mere vitenskapelige fuglearbeidet og i museets arbeid både innat og utat på dette fellet kom Swenander til å overta hele ledelsen. Landfaunaen — lavere trakeater, edderkopper, diptera — opptok STORM meget. Men det ble likevel fjorden som navnet hans mest vil være knyttet til.

STORM var samtidig med Ossian Sars som han sto i nært vennsforhold til i vitenskapelig henseende helt til sin død. Han levet med i tiden for det store marint zoologiske nybrottsarbeid, Sarsene utførte, og Ossian Sars' oppdagelser langs kysten opptok ham meget sterkt. Vi får innimellom en sterk følelse av at STORM så å si hadde fått noe av en fiks ide, at samtlige dyrearter som lever langs norskekysten også skulle finnes i Trondheimsfjorden og at det var noe av hans livsoppgave å trekke dem fram for dagens lys herfra. Bunnskrapningene sine har han etter alt å dømme begynt som rekognoseringer både her og der for å få en oversikt. Men etter hvert konsentrerte han seg om enkelte spesielle, særs rike lokaliteter, i første rekken om Røberg og Skarnsundet hvorfra han etter hvert fikk brakt sammen rike samlinger. Han har vært en mester for sin tid med bunnskrapen, særlig når omsyn tas til at han bare kunne arbeide fra robåt og med handkraft, tildels med tilhjelp av strømsetningene, og likevel lyktes det ham å fravriste fjorden mangt et praktstykke.

Den tendensen som ble nemnt ovenfor, kom fram i enkelte av de marine arbeidene hans slik som f. eks. i utsikten over Trondheimsfjordens hydroidfauna. En kritisk revisjon av materialet som Swenander utførte, viste at STORM feilaktig hadde identifisert en del individer av alminneligere arter med norske arter som overhodet ikke er funnet i fjorden. Men stort sett er STORM's bestemmelser både her og ellers merkverdig korrekte, ofte direkte beundringsverdige, når vi ser hen til hans tilfeldige zoologiske skoloring og temmelig mangelfulle tilgang på literatur. Museets midler var temmelig begrenset og især da penger til zoologiske bokanskaffelser. Det er derfor ikke overraskende at enkelte arter, han har beskrevet som nye, alt tidligere kan ha vært omlatt i utlandsk literatur og derfor bare er synonymmer. — STORM hadde utvilsomt evner til videre utsyn, vist i hans utsikt over Trondheimsfjordens dyreverden i anleggskomiteens arbeid for den biologiske stasjon. Men evnene hans fikk ikke folde seg ut på grunn av hans mangelfulle utdannelse og på grunn

av de snevre arbeidskår, museet hadde å by sine folk i hans beste arbeidsår. Meget tyder på at han under andre forhold hadde kunnet utvikle seg til en betydelig marin forsker, til noe mere enn den rent deskriptive marine zoolog, han nådde fram til å bli.

Mennesket VILHELM STORM var kan hende det interessanteste å lære å kjenne. Selv har jeg dessværre bare kjent ham i hans seineste livsår, da han var gammel og på sett og vis noe desillusjonert, fordi han ikke lenger evnet å følge helt med i arbeidet hos oss unge. Men jeg fikk glimtvis inntrykk av at han må ha vært en rikt fasettert personlighet i yngre år. Humor og vidd glimt fram bak hans nesten knirkende tørre, daglige vesen; men hans humor var ofte litt bitter på grunn av en utpreget selvironi. Han likte ikke å stikke seg fram — men han ønsket likevel å bli lagt merke til. Konfliktene mellom karakteranleggene og miljøforholdene viste seg i det hele klart hos STORM og preget ham som menneske. Han hadde rike anlegg. Evnen til å oppfatte fine detaljer under tålmodig iakttagelse og til riktig å nyle naturens spill var sterkt framtrædende og høvet sammen med hans dype kjærlighet til naturen og alle de skjønnehetsinntrykk, den kunne gi ham. Det var også et visst poetisk grunndrag i hans natur. Men først og sist var det barnevennen som jeg minnes ved tanken på gamle STORM. Han kunne ikke se et lite barn uten at han skulle snakke med det — det kunne ligge i vognen eller gå med moren eller leike ute på plassen. Og da lyste det opp i det gamle rynkede ansiktet som sol over høstgyllent løvfall. Jeg ser bestandig VILHELM STORM for meg, slik han sto og spøkte med de små som satt og grov i sanden i solen utenfor museets kontorer. Det hersket alltid sympati mellom STORM og barna — noe av det beste, en kan si om et menneske. —»

VILHELM STORM var ikke gift, han ofret hele sitt liv for sin vitenskap. Han puslet like til det siste med de sakene som alltid hadde fengslet ham og hadde sitt arbeidsværelse i museets gamle bygning (mellombygget til den senere kontorbygningen) like innenfor dr. Broch i 1ste etasje, mens konservator Nordgård hadde sitt arbeidsrom i 2den etasje.

STORM skrantet ikke stort, men en vårdag ble han borte — han døde 19de mai 1913, sovnet stille inn i sitt hjem på Rosenborg. Han ble begravet på Videnskapsselskapets bekostning og stedt til hvile 23de mai på Tilfretshet kirkegård.

3 av STORM's søstre overlevde sin bror her i byen, nemlig

Cathinka, Thora og Astfrid. De beundret og elsket sin bror, og de 3 søstrene testamenterte sine sparepenger til Museet til et legat til sin brors minne — Vilhelm Storms legat.

VILHELM STORMS AVHANDLINGER OG ARTIKLER

A. ZOOLOGI

I Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter:

1. Aarsberetning fra Naturaliesamlingens Bestyrer. 1875.
2. Aarsberetning fra den zoologiske Samlings Bestyrer. 1876.
3. Beretning om den zoologiske Samling. 1877.
4. Nogle Førøgelser til den zoologiske Samling af Vertebraternes Række. 1879.
5. Thronhjems Omegns Fugle. 1880. [Avsnittet om trekkfuglene ble senere oversatt til tysk til «Zoologischer Garten».]
- 6—10. Bidrag til Kundskab om Thronhjemsfjordens Fauna:
  - I. Innledning. Mollusker. Echinodermer. Anthozoe. Hydroider. Annelider. 1878. [Diagnoser av Lænilla (Harmothoë) violacea og ocularum].
  - II. Crustaceer. Mollusker. Echinodermer. Anthozoe. Hydroider. Annelider. 1879.
  - III. Fiske. Crustaceer. Mollusker. Echinodermer. Anthozoe. Annelider. 1880. [Deribl. beskrivelse av Ophiocolex spinosus, Goniaster nidarosiensis og Leodice Gunneri samt omtale av Raja nidarosiensis].
  - IV. Om de i Fjorden forekomne hydroide Zoophyter. 1881.
  - V. Om de i Fjorden forekomne Fiske. 1883.
11. Ornithologiske Notitser. 1886—87.
12. Solaster echinatus n. sp. tilligemed Oversigt over de i Thronhjemsfjorden fundne Asteroider. 1886—87.
13. Aarsberetning for 1887. [Om samlingens vekst og spec. om dyrelivet ved Rødberg (s. 84). Her omtales bl. a. Polynoë paradoxum og Edwardsia Gunneri].
14. Dipterologiske Undersøgelser. 1895.
15. Iakttagelser over Arachnider i Thronhjems Omegn I. 1898.
16. Myriapoda og Oniscoidea ved Thronhjems. 1898.
17. Entomologiske Undersøgelser. 1898.
18. Supplerende Iagttagelser over Insecta diptera ved Thronhjems. 1907.

Trykt annetsteds:

19. Om 2 udenfor Thronhjemsfjorden fundne kjæmpeblækspruter. [Naturen 1897].
20. Edderkoppene. [Naturen 1898].
21. Fra Thronhjemsfjordens korallregion. [Naturen 1909].
22. Katalog over Videnskabsselskabets zoologiske Samlinger. 1. Pattedyr og Fugle. 1889.
23. Diptera brachycera quæ observavit determinavitque [i Siebke's Enumeratio insectorum norvegicarum. 1891].
24. Oversigt over Thronhjemsfjordens Fauna (med 1 Kort over Søetræernes Udbredelse m. m. i Thronhjemsfjorden). [Thronhjems

Biologiske Station, Meddelelser fra Stationsanlæggets arbeidskomite 1901].

25. Litt om fuglelivet i og omkring Trondhjem. [Gjengitt etter 2 artikkelrekker i Trondhjems Adresseavis 1908 i Aarsberetning fra Foreningen til Dyrenes Beskyttelse i Trondhjem og Omegn for 1912].
26. Lidt om Trondhjemsfjorden. [Trondhj. Adresseavis 1891, nr 98, 99, 103, 111 og 116].
27. Spiselig og «uspiselig» Fisk. [Trondhjems Adresseavis 23—26 november 1906].

Dessuten mindre oppsatser av naturhistorisk innhold i Trondhjems Stiftsavis og Trondhjems Adresseavis.

Til dette kommer opplysninger fra Storm som utdrag i Direksjonens årsberetninger fra 1879—1894. Senere ble der i årsberetningene levert særskilte beretninger fra Samlingsbestyreren (for Storms vedk. fra 1895—1912).

B. BOTANIKK OG FÆNOLOGISKE ARTIKLER

1. Vejledning i Thronhjemsfjordens Omegns Flora. 1869.
1. b. Samme (2det forøgede Oplag). 1882.
- 2—4. Notitser til Thronhjems Omegns Flora. I, II-III og IV-V. [Videnskapselskabet's Skrifter 1885—1890].
5. Efter Vinter-Solhverv. [Trondhjems Adresseavis 18—19 januar 1908].
6. Våren 1908. [Trondhjems Adresseavis 3, 19 og 25 mars, 11, 16 og 24 april, 3, 13, 22 og 30 mai 1908].
7. Vårkalender for Trondhjems Omegn. [Trondhjems Adresseavis 13 februar 1912].
8. Iakttagelser over Vaaræns Komme ved Trondhjem. [Videnskapselskabet's Skrifter 1912].

LITTERATUR OM VILHELM STORM OG HANS ARBEIDER

- Bonnevie, K.: Minnetale over Vilhelm Storm. [Kristiania Videnskapselskaps Forh. Kr.a 1913].
- Nordgård, O.: Vilhelm Ferdinand Johan Storm. Minneord. [D. K. N. Vid. Selsk. Skr. 1913].
- Halvorsens Forfatterleksikon 1901 (s. 496).
- Holmboe, J.: Vilhelm Storm. Nekrolog. [Naturen 1913].
- Ringdal, O.: Revisjon av Vilhelm Storms Diptersamling I-II. [D. K. N. Vid. Selsk. Forh. XVII].
- Tambs-Lyche, H.: Revision von Storm's Spinnensammlung aus der Umgebung von Trondheim. [D. K. N. Vid. Selsk. Forh. XIII].